

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2009/30

Karar Sayısı : 2011/76

Karar Günü : 12.5.2011

R.G. Tarih-Sayı : 12.07.2011-27992

İPTAL DAVASINI AÇAN: Anamuhalefet (Cumhuriyet Halk) Partisi TBMM Grubu adına Grup Başkanvekilleri Hakkı Suha OKAY, Kemal KILIÇDAROĞLU ve Kemal ANADOL

DAVANIN KONUSU: 18.2.2009 günlü, 5838 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un;

1- 22. maddesi ile 12.4.2000 günlü, 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu'nun Geçici 7. maddesine eklenen fıkranın " *mülkiyete yönelik Hazinece dava açılmaz, açılmış davalardan vazgeçilir, açılan davalar sonunda bu taşınmazların mera olarak sınırlandırılmasına ve özel sicile yazılmasına dair verilen ve kesinleşen mahkeme kararları uygulanmaz ve bu kararlar uyarınca tapu kütüklerine konulan şerhler terkin edilir.*" bölümünün,

2- 32. maddesinin (17) numaralı fıkrasının 29.6.2001 günlü, 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un '6 ncı maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.' hükmünü içeren (b) bendinin,

Anayasa'nın 2., 11., 45. ve 138. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa Kuralları

1- 12.4.2000 günlü, 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu'nun dava konusu bölümü de içeren Geçici 7. maddesi şöyledir:

'Geçici Madde 7 ' 4342 sayılı Mera Kanununun yürürlüğe girdiği tarihe kadar mera olarak nitelendirilen alanlara yapılmış OSB'ler; Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından onaylanmış ve yatırım programına alınmış olmaları şartıyla mera vasfını kaybetmiş olur. Bu alanlar 4342 sayılı Mera Kanununun hükümlerine tabi değildirler. İl mera komisyonlarının bu alanlarla ilgili daha önce aldıkları kararlar hükümsüzdür.

1/1/2005 tarihinden önce kesinleşen imar planlarında küçük sanayi sitesi olarak ayrılan veya aynı tarihten önce, Bakanlık tarafından onaylanan ve yatırım programına alınan OSB'lerin bulunduğu alanlardaki mera vasıflı taşınmazlar hakkında; ilgili kamu idarelerince daha önce yapılan kamulaştırma ve diğer işlemler, tezyidi bedel dâhil kamulaştırma, faiz ve diğer

bedellerin ödenmesi kaydıyla geçerli kabul edilir, bu işlemlere dayanılarak ilgili gerçek ve tüzel kişiler adına tapuda yapılan tesciller korunur, **mülkiyete yönelik Hazinece dava açılmaz, açılmış davalardan vazgeçilir, açılan davalar sonucunda bu taşınmazların mera olarak sınırlandırılmasına ve özel sicile yazılmasına dair verilen ve kesinleşen mahkeme kararları uygulanmaz ve bu kararlar uyarınca tapu kütüklerine konulan şerhler terkin edilir.'**

2- Dava konusu bendi de içeren 18.2.2009 günlü, 5838 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 32. maddesinin (17) numaralı fıkrası şöyledir:

'(17) 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un

a) 4 üncü maddesinin son fıkrasında yer alan 'organize hayvancılık yapacaklar ile kamu kurum ve kuruluşlarına' ibaresi ve 'üzerinde en az onmilyon ABD Doları karşılığı Türk Lirası tutarında ve en az elli kişi istihdam sağlayacak yatırım yapacaklara,' ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

b) 6 ncı maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.'

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava dilekçesinde Anayasa'nın 2., 11., 45. ve 138. maddelerine dayanılmıştır.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Haşim KILIÇ, Osman Alifeyyaz PAKSÜT, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Zehra Ayla PERKTAŞ'ın katılımlarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma isteminin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına, 7.5.2009 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi, başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, dava konusu Yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

1- 5838 sayılı Kanun'un 22. Maddesi ile 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu'nun Geçici 7. Maddesine Eklenen Fıkranın " mülkiyete yönelik Hazinece dava açılmaz, açılmış davalardan vazgeçilir, açılan davalar sonunda bu taşınmazların mera olarak sınırlandırılmasına ve özel sicile yazılmasına dair verilen ve kesinleşen mahkeme kararları uygulanmaz ve bu kararlar uyarınca tapu kütüklerine konulan şerhler terkin edilir' Bölümü Yönünden İnceleme

Dava dilekçesinde, iptali istenilen kuralın mera alanlarının sanayileşme nedeniyle yok edilmesinin önünü açacağı ve mahkeme kararlarının uygulanmasını engelleyeceği belirtilerek Anayasa'nın 2., 11., 45. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava konusu kural ile 1.1.2005. tarihinden önce kesinleşen imar planlarında küçük sanayi sitesi olarak ayrılan veya aynı tarihten önce, Bakanlık tarafından onaylanan ve yatırım programına alınan Organize Sanayi Bölgelerinin bulunduğu alanlardaki mera vasıflı taşınmazlar hakkında mülkiyete yönelik Hazine tarafından dava açılmayacağı, açılmış davalardan vazgeçileceği, açılan davalar sonunda bu taşınmazların mera olarak sınırlandırılmasına ve özel sicile yazılmasına dair verilen ve kesinleşen mahkeme kararlarının uygulanmayacağı ve bu kararlar uyarınca tapu kütüklerine konulan şerhlerin terkin edileceği öngörülmüştür.

Anayasa'nın 45. maddesinin birinci fıkrasında, *'Devlet, tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek, tarımsal üretim planlaması ilkelerine uygun olarak bitkisel ve hayvansal üretimi artırmak maksadıyla tarım ve hayvancılıkla uğraşanların işletme araç ve gereçlerinin ve diğer girdilerinin sağlanmasını kolaylaştırır'* denilmektedir.

Anayasa'nın 45. maddesinin gerekçesinde de belirtildiği gibi bu kuralla Devlete, tarım arazilerinin sanayi ve şehirleşme sebebiyle yok edilmesini, tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını önleme görevi yüklenmiştir.

Anayasa'nın 138. maddesinin son fıkrası *'Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.'* hükmünü içermektedir.

Yasama organının mahkeme kararlarını değiştirememesi ilkesi yasama organının kanun yoluyla kesinleşmiş olan kararları ortadan kaldıramaması anlamına gelir. Mahkeme kararının kanun yoluyla değiştirilememesi ilkesi, maddi hukukta herhangi bir değişiklik yapmaksızın sadece somut mahkeme kararlarının kanun yoluyla değiştirilmesi ya da uygulanmasının engellenmesi hâlleri için söz konusu olacaktır. Bu nedenle iptali istenen kural ile kesinleşmiş mahkeme kararlarının uygulanamayacağının öngörülmüş olması Anayasanın 138. maddesine aykırılık oluşturmaktadır.

Mülkiyete yönelik hazinece dava açılmaması, açılmış davalardan vazgeçilmesi ve kesinleşen mahkeme kararlarının uygulanmaması, tapu kütüklerine konulan şerhlerin terkin edilmesi, devlete meraların korunması görevini veren Anayasanın 45. maddesi ile bağdaşmaz.

Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 45. ve 138. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir

Kural Anayasa'nın 45. ve 138. maddelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca 2. ve 11. maddeler yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

2- 5838 sayılı Kanun'un 32. Maddesinin (17) Numaralı Fıkrasının (b) Bendi Yönünden İnceleme

Dava dilekçesinde yürürlükten kaldırılan kural ile bir taraftan taşınmazı sit alanında bulunan taşınmaz sahiplerinin mülkiyet hakkının korunduğu, diğer taraftan ise tarihi ve doğal sit özelliği taşıyan alanların Devlet tarafından koruma altına alındığı ancak dava konusu kural ile bu uygulamanın kaldırılmasının kanunların kamu yararına olma gerekliliği ile bağdaşmadığı, ayrıca 5838 sayılı Kanun'un yürürlük tarihinden önce düzenlenen sertifika

sahiplerinin kazanılmış haklarının ortadan kaldırıldığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2. maddesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Dava Konusu kural, 4706 sayılı Kanun'un 6. maddesini yürürlükten kaldırmıştır. Yürürlükten kaldırılan 'Sit Alanlarında Kalan Taşınmaz Mallar' başlıklı 6. maddede, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uyarınca, sit alanı ilan edilmiş ve onanlı koruma amaçlı imar planında kesin inşaat yasağı getirilmiş arsa ve arazilerin, Hazineye ait taşınmazlarla değiştirilmesi işlemlerinde ve taşınmaz maliklerinin kabul etmesi halinde Hazineye ait taşınmazların satış işlemlerinde ödeme aracı olarak kabul edilmek üzere, taşınmazın bedelini gösteren bir belge verilmesi öngörülmüştür. Ayrıca bu belgelerde yazılı bedele, kıymet takdir tarihinden itibaren kanuni faiz uygulanmak suretiyle işlem tarihindeki bedelin belirlenmesi hükme bağlanmıştır.

Yürürlükten kaldırılan bu hüküm, sit alanı ilan edilen ve inşaat yasağı getirilen taşınmaz sahiplerinin kabul etmesi halinde taşınmazın değerinin tespit edilerek bir belgeye bağlanması ve bu belgenin Hazine tarafından yapılacak taşınmaz satışlarında bir ödeme aracı olarak kullanılmasını sağlamıştır. Uygulamada Kanun kapsamına giren taşınmaz sahiplerinin başvurusu üzerine taşınmaz sahibi adına 'sertifika' adı verilen ve taşınmazın değerini gösteren bir belge düzenlenmiş ve bu belge, Hazineye ait taşınmazların satış ihalelerinde ödeme aracı olarak kullanılmak suretiyle Hazineden alınan taşınmaz ile sit alanında kalan taşınmazın trampası mümkün olabilmektedir.

Dava konusu kuralın gerekçesinde de belirtildiği gibi uygulamada istenilen sonucu doğurmayan bu düzenlemeden dava konusu kural ile vazgeçilmiş ve yerine daha sonra 25.6.2009 günlü, 5917 sayılı Kanun'un 24. maddesiyle 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 15. maddesinin (f) fıkrası değiştirilerek bu alanlarla ilgili yeni bir düzenleme getirilmiştir.

İptali istenilen kuralla yürürlükten kaldırılan düzenlemenin kamu yararını daha iyi gerçekleştirip gerçekleştirmeyeceğini ya da çatışan değerleri daha iyi uzlaştırp uzlaştırmayacağını belirlemek yasa koyucunun takdir alanı içinde bulunduğundan anayasallık denetimi kapsamı içinde değerlendirilemez.

Anayasa'nın 2. maddesinde yer alan hukuk devletinin temel gereklerinden birisi kazanılmış haklara saygı ilkesidir. Kazanılmış haklara saygı, yürürlükteki hukuka uygun olarak doğmuş olan hakların yeni bir yasa ile ortadan kaldırılamamasını gerektirir. 4706 sayılı Kanun'un 6. maddesi yürürlükteyken bu maddeye dayanarak düzenlenen ve taşınmazın değerini tespit eden sertifikaların, üzerinde kesin inşaat yasağı bulunan taşınmazların Hazine arazisi ile trampasına olanak tanıdığından malik için bir kolaylık getirdiği dikkate alınarak malikler açısından kazanılmış hak doğurduğu söylenebilir. Ancak, 5838 sayılı Kanun'un 24. maddesiyle 4706 sayılı Kanun'a eklenen geçici 11. maddesi ile bir geçiş hükmü öngörülerek daha önce düzenlenen sertifikaların 31.12.2011 tarihine kadar kullanılmasına olanak tanınmıştır. Kanun'un 28 Şubat 2009 tarihinde yürürlüğe girdiği dikkate alındığında, sertifikaların kullanılabilmesi için yaklaşık üç yıllık bir sürenin tanındığı anlaşılmaktadır. Bu süre hak sahiplerinin kazanılmış haklarını kullanabilmeleri için yeterli ve makul bir süredir. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Kuralın, Anayasa'nın 11. maddesi ile ilgisi görülmemiştir.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

18.2.2009 günlü, 5838 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un;

1- 22. maddesiyle, 12.4.2000 günlü, 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu'nun Geçici 7. maddesine eklenen fıkranın " mülkiyete yönelik Hazinece dava açılmaz, açılmış davalardan vazgeçilir açılan davalar sonucunda bu taşınmazların mera olarak sınırlandırılmasına ve özel sicile yazılmasına dair verilen ve kesinleşen mahkeme kararları uygulanmaz ve bu kararlar uyarınca tapu kütüklerine konulan şerhler terkin edilir.' bölümü, 12.5.2011 günlü, E. 2009/30, K. 2011/76 sayılı kararla iptal edildiğinden, bu bölümün, uygulanmasından doğacak sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararların önlenmesi ve iptal kararının sonuçsuz kalmaması için kararın Resmî Gazete'de yayımlanacağı güne kadar YÜRÜRLÜĞÜNÜN DURDURULMASINA,

2- 32. maddesinin (17) numaralı fıkrasının 29.6.2001 günlü, 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un '6 ncı maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.' hükmünü içeren (b) bendine yönelik iptal istemi, 12.5.2011 günlü, E. 2009/30, K. 2011/76 sayılı kararla reddedildiğinden, bu bende ilişkin YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN REDDİNE,

12.5.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

VI- SONUÇ

18.2.2009 günlü, 5838 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un;

1- 22. maddesiyle, 12.4.2000 günlü, 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu'nun Geçici 7. maddesine eklenen fıkranın " mülkiyete yönelik Hazinece dava açılmaz, açılmış davalardan vazgeçilir açılan davalar sonucunda bu taşınmazların mera olarak sınırlandırılmasına ve özel sicile yazılmasına dair verilen ve kesinleşen mahkeme kararları uygulanmaz ve bu kararlar uyarınca tapu kütüklerine konulan şerhler terkin edilir.' bölümünün Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE,

2- 32. maddesinin (17) numaralı fıkrasının 29.6.2001 günlü, 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un '6 ncı maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.' hükmünü içeren (b) bendinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE,

12.5.2011 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili

Üye

Üye

Serruh KALELİ

Fulya KANTARCIOĞLU

Ahmet AKYALÇIN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Alparslan ALTAN

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN